

Η ΔΙΑΠΛΑΣΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΔΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΕΦΗΒΟΥΣ ΚΑΙ ΝΕΑΝΙΑΔΑΣ

Ευνιστώμενον υπό του Υπουργείου της Παιδείας ως το κατ'έξοχην παιδικόν περιοδικόν σύγγραμμα, ἀληθεῖς παρασχόν εἰς τήν χώραν ἡμῶν ὑπηρεσίας καί υπό του Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως ὡς ἀνάγνωσμα ἄριστον καί χρησιμώτατον εἰς τοὺς καίτας.

ΤΙΜΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ ΔΙ' ἘΝ ἜΤΟΣ
 Ξενοτεχνικῆ δραχ. 7.— Ξενοτεχνικῆ φρ. χρ. 8
 Δι' συνδρομαί ἄρχονται τήν 1ην ἑκάστου μηνός
 καί εἰνε προπληρωτέαι δι' ἕν ἔτος.

ἘΚΑΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ
 ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΕΚΔΟΤΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΟΣ Η. ΠΑΝΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΙΜΗ ΕΚΑΣΤΟΥ ΦΥΛΛΟΥ
 Ἐν Ἑλλάδι λικ. 15.— Ἐν τῷ Ἑξωτ. φρ. χρ. 0,15
ΓΡΑΦΕΙΟΝ ἔν Ἀθήναις
 Ὁδὸς Πατησίων, ἀριθ. 11 Β, παρὰ τὰ Χαντζά

Περίοδος 6 — Τόμ 8^{ος}

Ἐν Ἀθήναις, 22 καί 29 Δεκεμβρίου 1901

Ἔτος 23^{ον}. — Ἀριθ. 51—52

ΕΝΔΕΚΑΤΗ ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΗΣ ΔΙΑΠΛΑΣΕΩΣ

ΑΥΤΗΝ τὴν ἑορτὴν μᾶς τα ἔκαμε θάλασσα ὁ κύριος Ἄναβιας! Μάλιστα!.. Ἀπὸ ὅλα τὰ στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα ἐπολέμησαν μετὰ τὴν λύσιν τὰς προηγουμένους Κυριακάς μᾶς, ἀποδεικνύεται σήμερον ὅτι τὸ χειρότερον, τὸ καταστρεπτικώτερον στοιχεῖον εἶνε ὁ χαριτωμένος ψυχολογὸς μου, — ποῦ νὰ τον χαιροῦμαι καὶ νὰ τον χαιρεσέω...

Τοῦ εἶπα:

— Ἄναβια, μὴν ἐτοιμάζεσαι γι' αὐτὴ τὴν Κυριακὴν, γιὰτὶ δὲν θὰ τὴν γράψῃς ἐξού.

— Καὶ γιὰτὶ; ἠρώτησεν ἐκπληκτός.

— Πρῶτον, διὰ νὰ σε τιμωρήσω ποῦ ἀργήσῃς τόσον νὰ κάμῃς τὰς προετοιμασίας καὶ νὰ παραγγείλῃς τὰς εἰκόνας, ὥστε ὀλίγον ἔλειψε νὰ τελειώσῃ τὸ ἔτος χωρὶς Ἐνδεκάτην Κυριακὴν.

Ἐχαμογέλασεν.

— Ἀστετεύεσθε βέβαια, κυρία Διάπλασις...

— Ὅχι, ὄχι! δὲν ἀστετεύομαι καθόλου.

— Μὰ...

— Δὲν ἔχει μὰ. Θὰ τιμωρηθῇς. Ἐπειτα ὑπάρχει καὶ

Άλλος λόγος: Το θέμα αυτής της Κυριακής είναι τόσο σοβαρόν, πού φοβούμαι να σου το εμπιστευθώ.

— Μά τι λέει εκεί τώρα; Αυτό πού σου λέγω. Δεν είσαι ικανός να κρίνεις από τις γνώμες των παιδιών, αν τα ζώα έχουν λογικόν ή όχι. Πολλοί από τους φίλους μας ανέρχονται εις τα ύψη της φιλοσοφίας, και αν άρχισης, παιδί και σύ, να φιλοσοφής μαζί των...

— Ά, ούς υπόσχομαι ότι θα τους κοροϊδεύω και θα κάμνω λογοπαίγνια.
— Μ' αυτό ίσα-ίσα φοβούμαι το θέμα δεν σηκώνει πολλά άσπτετα.

— Τότε λοιπόν θα φιλοσοφήσω κ' εγώ. Δεν είμαι δά παιδί...

Και ο ψυχογιός μου επεχείρησε να χαϊδεύσει με καμάρι το άνω χέλιος. Άλλ' άμα είδεν, ότι δεν υπήρχεν ούτε ίχνος μυστάκος, το χέρι κατέβη κατασχυμένον.

— Βλέπεις, του είπα, ότι έχεις το προνόμιον να περνούν τα χρόνια και να μένης αιωνίως παιδί. Άλλ' αυτό το προνόμιον σου αφαιρεί τώρα το άλλο προνόμιον: να γράφης την Κυριακήν.

Ο Άνανίας εσώπησε και εδάκρυσε. Τόν ελυπήθηκα.
— Έλα εδώ, παιδί μου. Γιατί επιμένεις; Στάσου να σου δείξω.

Και έσκυψα εις τόν σωρόν των Άπαντήσεων, κ' έπιαρά μίαν επιστολήν κατά τύχην.

— Νά, ξεκολούθησα. Η Άρπυια ίσχυρίζεται ότι τα ζώα «έχουν και παραέχουν λογικόν», και διά να το άποδείξη, μάς φέρει το παράδειγμα ενός ούραγγοτάγγου, ό όποιος, λέγει, έδωσεν ένα μικρόν ναναγόν, και τον επεριποιήθη, και τον εκράτησε πλησίον του, και τον είχε σαν παιδί του, και τον εμπόδιονεν...

• Τόν είχε σαν παιδί του» (Σελ. 406, σελ. α.)

«Έπειτα, λέγει, κάτι κυνηγοί, άπαντήσαντες εις το δάσος το ζεύγος και άνακαλύψαντες ότι ο μικρός πίθηκος ήτο άνθρωπος, τόν επήραν και έφυγαν: αλλά τότε, ο θετός πατήρ, από την λύπην του, έπεσεν εις την θάλασσαν και επνίγη. — Έ, πώς σου φαίνεται, Άνανια, αυτό το παράδειγμα; Τι θα έλεγες αν έγγραψες την κρίσιν της Κυριακής;

— Θα έλεγα, ότι πραγματικώς αναφέρονται πολλά τέτοια παραδείγματα.

— Έγώ όμως θα έλεγα απλουσίτατα, ότι αυτά όλα είναι παραμύθια και τερατολογήματα περιγηγμένων. Βλέπεις λοιπόν ότι έπεδες έξω. Άλλά στάσου να σε δοκιμάσω άκόμην. Παρατήρησα ότι πλήθος παιδιά, διά να ποδείξουν ότι τα ζώα έχουν λογικόν, φέρουν το παράδειγμα των καστόρων, οι όποιοι κτιζούν τελειοτάτας καλύβας πλησίον των λιμνών, με φράκτιν από το μέρος του νερού, και με είσοδον από το μέρος της ξηράς. Τι θα έλεγες τώρα;

— Θα έλεγα, εμψύχισεν ο δυστυχής Άνανιας, θα έλεγα, ότι αυτά είναι παραμύθια... και...
— Έγέλασα δυνατά

— Χά, χά! Όποιος και εις το χυλό, φυση και το γιαούρτι!... Άκουσε λοιπόν τι θα έλεγα εγώ. Ούτε αι καλύβαι των καστόρων, ούτε αι κρηφόραι των μελισσών, ούτε αι φωλειά των χελιδόνων άποδεικνύουν ότι τα ζώα έχουν λογικόν. Τα θαύματα αυτά γίνονται μόνον διά του ενδοτικτου.

ενδοτικτου αρχιτέκτον. και κτίστας, και κάμνει το έργον του άσυνειδήτως, χωρίς να εμπορῆ ούτε να μή το κάμη, ούτε να το τροποποιήσῃ. Διά τουτό λέγουν, ότι το ενδοτικτον είναι τυφλόν. Και φυσικά το ενδοτικτον κάθε άλλο είναι παρά το λογικόν ή ή εύφητα του ανθρώπου. Σύ, Άνανια μου, έχεις το ενδοτικτον να γράφης τας Κυριακάς, και ίσως και την εύφηταν. Άλλά δεν έχεις, φαίνεται, και το λογικόν διδ να σκεφθής, ότι όλα τα θέματα δεν είναι τα ίδια, και ότι μερικά είναι πολύ επικίνδυνα.

— Θέλετε δηλαδή να με πείτε ζῶν άνέκραξεν ο Άνανιας.
— Όχι, άλλ' αν επιμένης να γράφης την Κυριακήν...
— Έπιμένω! είπεν ο Άνανιας, και ήρχισε να κλαίη.
— Ού, τι άσχημος πού είσαι, και μένει, όταν κλαίς! Άν σ' έδλεπαι έτοιμά τα παιδιά θα έτρομάζων.

— Και μήπως όταν δεν κλαίω είμαι εμφορῶτερος; Άς είναι καλά οι ζωγράφοί σας... χί, η, χί...

— Έλα τώρα! μην είσαι άνόητος! Νά πετάξης ως τους ουρανούς, την Κυριακήν δεν θα την γράφης εσύ... Όσοτε να πιάσης τα κλάμματα, πού δεν σε ωφελούν εις τίποτε, και να έτοιμάσης εδά τα χαρτιά, γιατί θα έλθω σε λίγο να γράψω την κρίσιν.

— Δεν παύω! εμουργουρίσεν ο ψυχογιός: δεν έτοιμάζω τίποτε.

— Για να σου πώ!... Νά τά μας!... Του έρριπα μία ματιά, όχι πολύ ήμερη, κ' εγγήκα έξω θυμωμένη. Ένόμίζα ότι κατ' αυτόν τον τρόπον ο Άνανιας θα έφοβείτο και θα υπήκουε, χωρίς συζητήσεις, χωρίς άντιλογίας και χωρίς κλάμματα.

Φαίνεται όμως ότι το πειδίον του ήτο μεγαλύτερον άφ' όσον ελογάριαζε, και άντι να συνέλθῃ και να κάμη δτι του είπα, άπεναντίας εθύμωσεν. Έξερμάνη, έγινε κυριολεκτικώς έξω φρενών, και ήλθεν εις το σημειον εκείνου, πού ο άνθρωπος ο λογικός, ψεύ!... δεν ήξέσσει πλέον τι κάμνει!... Και... ο της βροχιάσσης και του βανδου λάσου!

— επέπεσε κατά των επιστολών σας, παιδιά μου, πού ήσαν σωριασμένα επάνω εις το Γραφείον μου, και ήρχισε να σφίξη, να κουρευιάξη, να κομματιάξη, να εξαφανίσξη... Ευτυχώς εις το Γραφείον δεν ήτο μόνος... Η μικρά αδελφή του, Κική ήτο κουλουριασμένη εις μίαν πολυθρόναν, εις την άλλην άκρην, και έκοιμάτο μαζί με την Πίσσαν. Οι κρότοι της παραφορῆς του Άνανια την έξυπνισαν άπότομα, και είτε διότι είχεν άκούσῃ εις τόν ύπνον της μέρος της συζητήσεώς μας, είτε διότι ενόσεν εξ εμπύθου ότι κάτι κακόν συνέβαινε, επέταξθη διά μάς και έδοκίμασε να εμποδίσῃ τόν αδελφόν της.

— Στάσου! τι σφίξεις;... — Άφησε με!... έδρυχήθη ο Άνανιας άφορίζων. Άφησε με! θα της σφίξω βλες!... βλες!... βλες!... Δεν θα γίνη Κυριακή!... Δε, θέλω να γίνη Κυριακή!... Αφ' ού δεν θα τη γράψω εγώ... δεν θα γίνη!

Και έλευθερωθείς από τας μαράς άλλα νευρώδεις χείρας της Κικής, έσχίξε και έσχίξε και έσχίξε...

Η Κική έτρεξεν άμέσως εις το δωμάτιόν μου και με είδοποίησεν.

— Έμενε ως κεραυνόπληκτος όταν ήκουσα τέτοιο πράγμα! Σας βεβαίω, ότι παρήλαθ άρκετά δευτερόλεπτα έως να συνέλθω.

Τρέχω φωνάζουσα: — Άνανια!... Άνανια!... Άνανια!

Εις τόν διάδρομον διασταυρόνομα με τόν ψυχογιόν μου, ο όποιος έφευγεν ως βέλος. Πού να τον κρατήσω! Διηυθύνη προς την θύραν, κατέβη την κλίμακα και έχάθη... Συνησθάνθη πλέον τι είχε κάμη, και έτρέπετο εις φυγήν.

Εμβάινω εις το Γραφείον. Φρικη!... Το πάτωμα στρωμένον με χαρτάκια, το καλάθι των άχρηστων γεμάτο, το τραπέζι μου άνω-κάτω!... Άλλά το έργον της καταστροφής ζμειγεν ήμτελής. Ο σωρός των Άπαντήσεων δεν είχεν εξαντληθῆ, και ήμεναν άκόμην άρκετά άπειράκτοι. Διότι ο Άνανιας, μόλις είδεν ότι ή Κική έτρεξε να με φωνάξη, έφοβήθη μή τον προφθάσῃ, τάφησε ζητ μέσον και τόκοψε λάσπην...

Άμφιβάλλω όμως αν αι άπειράκτοι επιστολái είναι πλέον το εν τρίτον του όλου σωρού... Τά ερείπια είναι τόσον πλήθος! Και τά κομματάκια τόσον μικρά και τόσον άνακατευμένα, πού ούτε ή μεγαλύτερα ύπομονή δεν θα κατόρθωνε να τα ξεχωρίσῃ και να τα συγκολλήσῃ... Τούτο έδοκίμασε να το κάμη ή Κική με τας άλλας ένδεκα άδελφάς της. Άλλά δύο ήμερών κόπος είχαν ως άποτέλεσμα τήν άνεύρεσιν και τήν συγκολλησιν πέντε μόνον επιστολών, — και ούτω αι άδελφαί του Άνανια παρητήθησαν τής ιδέας να επανορθώσουν το σφάλμα του αδελφού των.

Το βέβαιον είναι, ότι αν γίνεται σήμερον Κυριακή με τά λείψανα του σωρού, τούτο το σφέλετε αποκλειστικώς εις την Κικίαν, — αλλά και αυτή σάς οφείλει τήν σφάλουγην των γραμματοσήμερων της... Οσον διά τόν Άνανιαν, ο όποιος κατέφυγεν εις το Φάληρον, εις την έπαιυλιν του φίλου του Άχαρία, και εκεί μένει φυγόδικοσ μέχρι σήμερον, τρέμων τήν όργην μου και τήν όργην σας, — θα τα ξαναπούμε.

Άλλ' άς έλθωμεν τώρα εις τήν Κυριακήν μας. Ως ενθυμείσθε, σάς είχα ερωτήσει τι φρονείτε, έχουν ή δεν έχουν τα ζώα λογικόν, και ποία είναι, διά το εν ή διά το άλλο, τά επιχειρήματά σας και τά παραδείγματα; Είπα, ότι ή χειροδικία του Άνανια έψησε τόσον άλλιας άπαντήσεις, όστε, αν κατά σύμπτωσιν δεν ήσαν αυτά αι καλλίτερα, ή Κυριακή θα έματαιώθητο. Όπως δὴ ποτε θα ήτο περιττόν να τας ξεχωρίσωμεν εις σωρούς και εις τμήματα, όπως εκάμναμεν άλλοτε, διά να οικόνομησωμεν το πλήθος. Τώρα θα τας πάρωμεν κατά σωράν και θα τας τελειώσωμεν γρήγορα.

Πρώτη μου έρχεται ή Άπάντησις του Κεν τριού. «Εχει το ελάττωμα να είναι εκτενής, και το προτέρημα να είναι έξυπνη και εικονογραφημένη. Υποστηρίζει, ή μάλλον ο σαφός γάιδωρος από τόν όποιον το Κεν τρι λάμβάνει συνέντευξην και... μίαν κλωστήν. — ότι τα ζώα έχουν λογικόν. Άλλ' αν μου ήρξετο δρεςίς να την δημοσιεύσω εδῶ; Είνε τέσσερες μεγάλαι και πικναί σελίδες, φαντασθήτε! Κάπου λέγει: «Ο Άνανιας, ο όποιος τις οϊδε ποιον μέσον θα εφεύρη διά να καταστρέψῃ τήν παρούσαν...» Λέτε να το είδε ο Άνανιας και να την άψησεν;... Η Παϊδική Χαρά άπαντῆ έμμέτρως, και διά να με πείσῃ ότι τα ζώα έχουν λογικόν, μου αναφέρει παραδείγματα ζῶν πού έδωσαν ανθρώπους. Και λέγει:

«Ο Μπαρης τισουε εωςε Στον Άγιο Βερνάρδο, Κι' ο Γολιάθ του; ναναγούε, Τη Λίρα, το Γεράδο.

Νομίζω πως τη γνώμη μου θα την παραδειχθῃ Και θα μου δώσης μάλιστα Ηραβίον παρεούθις.

Όχι δά και παρευθύς!... Άφησε να ιδούμε μή τα είπαν άλλοι καλλίτερα. Μπή, μπά, μπά, πού θα παρεδχθῇ ποτέ ο Τυδεύς

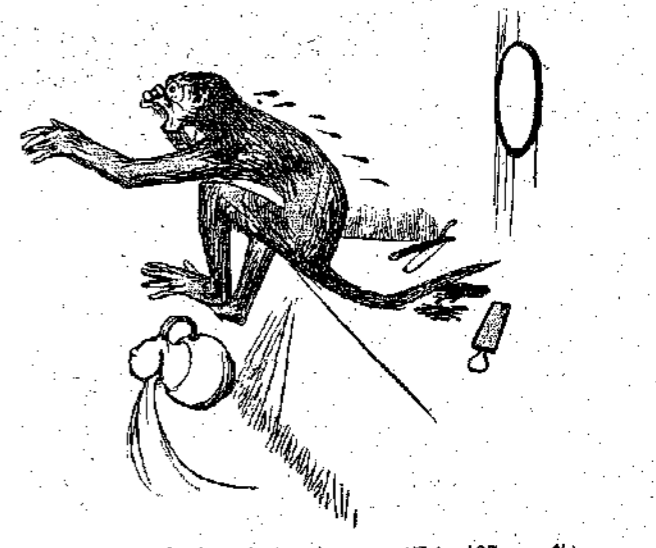
«Κατόρθωσε να κόψη τόν λαιμόν του.» (Σελ. 407, στ. 6')

«Κατόρθωσε να κόψη τόν λαιμόν του. Εκ τούτου και ή παροιμία «ξυρῆθιον εις χείρας πιθήκων.» Ο Φασουλάκης πρώτα λέγει ναί, έπειτα μετανοεί και άνακράζει όχι, «διότι ο ήπιος, μη έχων λογικόν, όνομάζεται δ λογόν.» — Άσπτείνεται επίσης και ο Σιγρανό Δε Μπερζεράκ: «Λαμβάνων ήπ' όφει μου τόν κόκκορα, λέγω ότι όχι μόνον έχει λογικόν, άλλ' ότι δύνανται να δανείσῃ και εις τούς Γιάννιδες, ως και ή παροιμία βεβαίονει: Σαργανταπέντε Γιάννιδες ένδός κοκκορού γνώσι.»

— Ο Άγγελος της Εύτυχίας «βλέπων τόν έαυτόν του, σκέπτεται ότι και τά ζώα ή θα είναι όμοια με αυτόν.»! — Ο Λεοπαρόδάλις συμπραίνει ως εξής: «Τά ζώα είναι λογικά, πλην του άλλου, το όποιον ως εκ τής όνομασίας του δεν φαίνεται να είναι είναι λογικά τά άλλα, διότι εάν ήσαν άλογα, θα τα έλεγαν και αυτά... άλογα.» Εις τούτο συμφωνεί και ή Μαγική ή Εικόνη.

Τοιαύτας άπαντήσεις θα ήμπορούσθε, με τήν αλήθειαν, να τας κρίνη καλλίτερα ο Άνανιας. Άλλ' άς μή τον ενθυμούμαι, διά να μή θυμώσω...

Άς ιδώμεν τώρα και μερικούς άλλους, κάπως σοβαρωτέρους. Η γνώμη του Κυκάδιτου είναι ότι «άλλα ζώα έχουν λογικόν και άλλα δεν έχουν» το δε λογικότερον πάντων είναι ο κύων. — Κατά τόν Ξενιτεσμένον Σιγναπέα «τά ζώα δεν έχουν λογικόν, συνεννοούνται όμως κάλλιστα, άλλα μεν διά της φωνής, ως ή γαλή, ο κύων κτλ. άλλα δε διά του σώματος και τών περυσίων, ως ο πελαργός, ή πέροδιε κτλ.» Ο Απόγονος του Νέστορος παρατηρεί, ότι καθώς οι άνθρωποι έχουν προτερήματα και ελαττώματα, ούτω και τά ζώα. άρα, άφ' ού οι άνθρωποι έχουν λογικόν, και τά ζώα έχουν επίσης. — ο Αιμύλιος της Πύλου είναι τής εναντίας γνώμης, διότι, άφ' ού ο άνθρωπος λέγεται ελογικόν ζῶν, τά λοιπά ζώα είναι άλογα. — Το Δαιμόνιον Πνεύμα ερωτῆ: «Είνε δυνατόν, αγαπητή

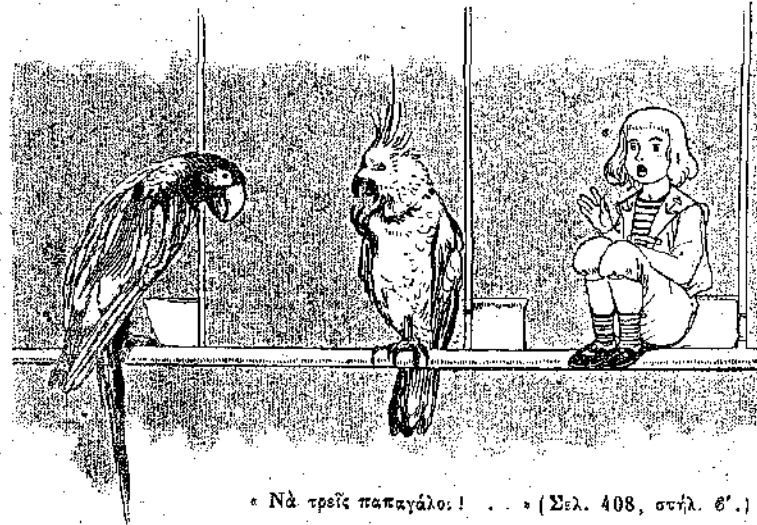

«Κατόρθωσε να κόψη τόν λαιμόν του.» (Σελ. 407, στ. 6')

Διάπλασις, να είναι τά ζώα λογικά, άφ' ού κ' εκείνοι, οι όποιοι ίσχυρίζονται τούτο, άπορούσι πολύ όταν τυχόν ιδωσι και το ελάχιστον δείγμα νοσηρότητος εις τά ζώα; Τι σημαίνει λοιπόν αυτή ή άπορία;... Ιδοί μία ερωτησίν εύλογωτάτη.

Αν ο Πιπότης Γουλιέλμος δεν εσημείωσε γνώμην και διαστάζει ναπαντήσῃ, άλλ' ο Αθελ, το Εωθινόν Αστρόν, ο Ηρώς Θησεύς και άλλοι πολλοί, αποφαινόνται αδιότακτως ότι τά ζώα δεν έχουν λογικόν. Το Μπουμπουριόμένο Μυαλό ερωτῆ: «Λατρεύουν Θεόν; Αγαπούν τόν πλησίον των; Τιμούν

τούς γονεὺς των; Ἀγαπῶσθουν Διάπλασιν; — ὁ Κων. Ἀθ. Ἀγγελίδης φρονεῖ ὅτι ὁ πιστεύων εἰς τὸ ἐναντίον, ἀρνείται τὴν ὑπαρξίν τοῦ Θεοῦ, καὶ ὅτι ἀπόδειξις τῆς ἐλλείψεως λογικοῦ παρὰ τοῖς ζώοις εἶναι ἡ ἀπὸ τῆς δημιουργίας των μέχρι σήμερον πνευματικὴ αὐτῶν στασιμότης. — Ἡ Ἑλληνικὴ Φουστανεῖλλα φέρει τὸ

«Νὰ τρεῖς παπαγάλοι!...» (Σελ. 408, στήλ. 6'.)

ἐξῆς παράδειγμα: Λαμβάνεις ἐν ὄπλῳ, πυροβολεῖς ἐμπροσθεν ἐνὸς ὄνου καὶ φονεύεις ἕνα ἄλλον ὄνον. Ἐπειτα στήριζεις τὸ ἴδιον ὄπλον ἐπὶ τοῦ πρώτου, ἀλλ' αὐτὸς δὲν ἐννοεῖ ὅτι θά τὸν φονεύσῃς καὶ δὲν φεύγει... Δὲν πιστεύω νὰ θελήσῃ κανεὶς νὰ δοκιμάσῃ τὸ σκληρὸν αὐτοῦ πείραμα... — Τὸ Πτηνὸν τῆς Βοήμου, μὲ τὴν συνήθειαν τοῦ εὐθιγκισίαν, ἀρνεῖται τὸ λογικόν, ἀλλὰ παραδέχεται τὸ ἐνστικτον. Τὴν ἰδίαν γνώμην ἐπάνω-κάτω ἐκφράζουν ὁ Τικ-Τάκ, ἡ Δίχρωμος Φούξια, ὁ Πτερύπους Ἑρμῆς, ὁ Φίγ-Μοῦ-Δή, ὁ Θεαγέ-νης, ἡ Σεμνὴ Κόρη καὶ ἄλλοι πολλοί.

Τὸ ἐναντίον, δηλαδὴ ὅτι τὰ ζῷα ἔχουν λογικόν, ἰσχυρίζονται μὲ διαφόρους συλλογισμοὺς, ἀλλὰ χωρὶς παραδείγματα, τὸ Ψάρι τῆς Ξηρᾶς, ὁ Ὠρίων, ὁ Λευκοκύμαντος Αἰγιάδος, ἡ Ἀντιγόνη Δαμάσκου, ὁ Ναβουχοδονόσορ, τὸ Φύλλον Τριανταφύλλου, ὁ Ἀν. Μελετόπουλος, ὁ Ἐξέρτοστος Ναπολέων καὶ τὸ Ἀυσόχαρτον, τὸ ὁποῖον ἐγράψα, μετὰ τὸ Κεντρί, τὴν ἐκτενεστέραν ἐπιστολήν.

«Ἐχὼ τὴν ἰδέαν, — γράφει ἡ Ἐσπερινὴ Γαλήνη — ὅτι πολλὰ τῶν ζῶων στεροῦνται λογικοῦ, πλεῖστα ὅμως τὸ ἔχουν, καὶ μάλιστα εἰς μὲγαν δόσιν. Περί τούτου πολλὰ παραδείγματα δύναμαι νὰ φέρω, ἀλλὰ μὴ θέλουσα νὰ φλυαρῶ, δὲν ἔχω παρὰ νὰ σὰς παραπέμψω εἰς τὸν σωρὸν τῶν ἀπαντήσεων, ἔπου θὰ εὑρετε πλῆθιν παραδειγμάτων, εἴμαι βεβαία.»

Ἀν ἐμμοῦντο βλοῖ τὴν Ἐσπερινὴν Γαλήνην, δὲν θὰ εὑρίσκα κανέν. Ἐντυχὼς πολλοὶ δὲν τὴν ἐμμήθησαν, καὶ ἀπὸ τὰς ἐπιστολάς των εἰμπορὸς νὰ ἐκλέξω τώρα ὅσα θέλω παραδείγματα καὶ ἀνέκδοτα ζῶων. Καὶ μὲ δὴν τὴν κακεντρέχειαν τοῦ Ἀνανία, ὁ σωρὸς των εἶνε ἀκόμη τόσον μέγας, ὥστε θὰ περιορισθῶ εἰς τὰ κυριώτερα.

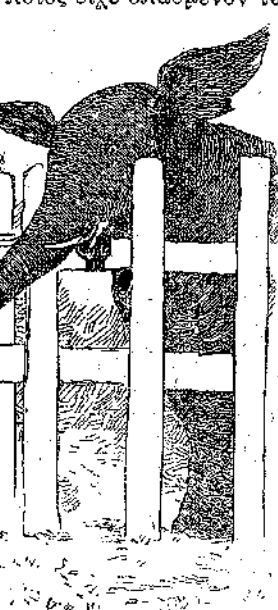
Τὸ Ἀναμμένον Σπίρτο μου διηγείται, ὅτι εἰς τὸ

σπίρτι των ἔχουν δύο παπαγάλους, οἱ ὁποῖοι φλυαροῦν ἀπὸ τὸ πρῶτον ἕως τὸ βράδυ. Εἶνε δὲ σοφώτατοι, διότι ἡξεύρουν ὄχι μόνον ἑλληνικά, ἀλλὰ καὶ γερμανικά καὶ γαλλικά καὶ τουρκικά ἀκόμη. Πολλὰς ὥρας τὴν ἡμέραν περνᾷ μαζί των τὸ Ἀναμμένον Σπίρτο, καὶ ἐπειδὴ καὶ αὐτὸ δὲν ἀγαπᾷ ὀλιγώτερον νὰ φλυαρῇ, ὅσοι τοὺς βλέπουν λέγουσιν: «Νὰ τρεῖς παπαγάλοι!...»

Ὁ Δαφνοστεφῆς Νάυαρχος μου ὁμλεῖ δι' ἕνα ἐλέφαντα, ὁ ὁποῖος πληγθεὶς εἰς μίαν μάχην, εἰς τὰς Ἰνδίας, ἐπιγαινε καθ' ἡμέραν μόνος του εἰς τὸ Νοσοκομεῖον, καὶ ὑπεβάλλετο, ὄχι μόνον ἀγογγύστος ἀλλὰ καὶ εὐγνωμόνος, εἰς θεραπείαν ἀλγεινοτάτην, διότι τοῦ ἔκαιαν τὴν πληγὴν μὲ πυρακτωμένον σίδηρον. Καὶ τοῦτο ἐξυπολοῦσθαι εἰς ὅτου ἐθεραπεύθη ἐντελῶς!

Ἀνέκδοτον ἐλέφαντος μου διηγείται ἐπίσης καὶ ὁ Μικρὸς Ἀθναῖος, τὸ ὁποῖον συνέβη εἰς τὸν ἴδιον, ὅταν ἐπεσκέφθη κάποτε τὸν Ζωολογικόν κήπον τοῦ Λονδίνου. Τοῦ ἤλας νάσπειν ὀλίγον μὲ τὸν ἐλέφαντα, καὶ προσεποιηθῆ ὅτι θέλει νὰ του προσφέρει τὸ μῆλον, τὸ ὁποῖον ἐκρατοῦσεν. Ὁ ἐλέφας εἶπεν τὴν προδοκίδα, ἀλλ' ὁ Μικρὸς Ἀθναῖος ἀπέσπευξ ἔξαφνα τὸ χεῖρι του καὶ ἐξεκαρδίσθη ἀπὸ τὰ γέλια. Τὸ παιγνίδι τοῦ ἤρεσε, ξαναγυρίζει καὶ γὰρ πάλιν τὸν ἐλέφαντα. Τὸ ἔκαμε δύο τρεῖς φορές. Ἀλλὰ τὴν τετάρτην, ὁ ἐλέφας τὸν ἐπεριμένε μὲ τὴν προδοκίδα του γεμάτην νερόν. Καὶ μόλις ὁ Μικρὸς Ἀθναῖος ἐπλησίασε τὸν ἔκαμε παππί!

Ὁ Ἀοξίας μου γράφει: Μίαν ἡμέραν, ἰατρός τις ἐξερχόμενος εἰς περιπάτον, εἶδεν ἔξωθεν τῆς θύρας τὸν ἕνα σκύλον. Τὸν ἀπεμάκρυνεν, ἀλλ' ἐκεῖνος ἀφήσας θηνώδη φωνὴν, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν θέσιν του. Τότε ὁ ἰατρός παρετήρησεν, ὅτι ὁ κύων εἶχε πάθῃ ἐξάρθρωσιν τοῦ δεξιῦ ποδός, καὶ τὸν ἐκράτησεν ἐπ' ὀλίγας ἡμέρας καὶ τὸν ἐθεράπευσε. Κατόπιν ὁ σκύλος ἔφυγεν· ἀλλὰ μετὰ παρέλευσιν πολλῶν ἡμερῶν ὁ ἰατρός τὸν συνήντησε πάλιν πρὸ τῆς θύρας του, ὀδηγούσιν ἕνα ἄλλον σκύλον, ὁ ὁποῖος εἶχε σπασμένον τὸ πόδι! Νὰ πελατεῖα!

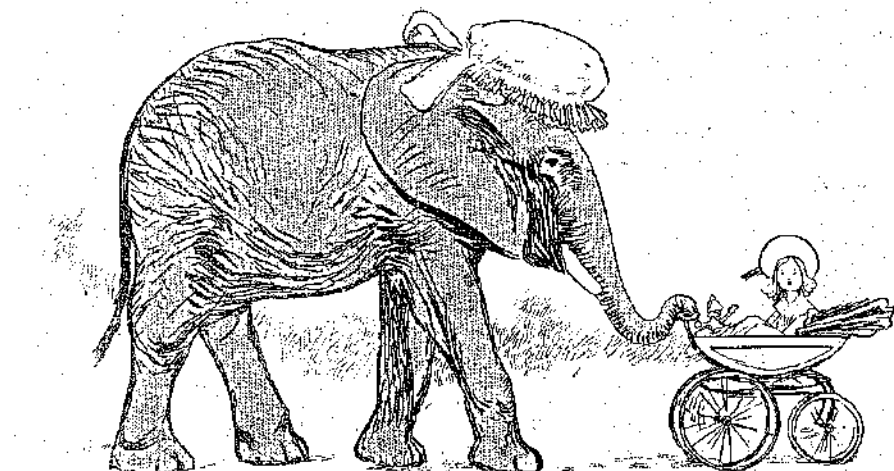
«Τὸν ἔκαμε παππί!» (Σελ. 408, στήλ. 6'.)

ἡ μία, γάτας ἡ ἄλλη, — τὰ ὁποῖα ἀπέθαναν ἐκ τῆς λύπης των μετὰ τὸν θάνατον τῶν κυρίων των. Ἐπίσης καὶ τὸ Σκαφιδάκι.

Ἰδοὺ τώρα τί εἶδεν ἡ Θοριὰ μευτικὴ Ἀψίς μὲ τὰ μάτια της: Κάποτε ἡ γάτα της εἶχε πιάσῃ ἕνα σπουγγιάκι, τὸ ὁποῖον ἐκρατοῦσε καλά, φοβούμενη μὴ της φύγῃ. Ἐκεῖνο δὲν ἐκινεῖτο καθόλου, καὶ ἡ γάτα, νομίζουσα ὅτι εἶχε ψεφθῆ, τὸ ἔβλεπε διὰ νὰ τὸ φάγῃ. Τὸ σπουγγιάκι ἐξακολουθοῦσε νὰ μένῃ ἀκίνητον, ὅταν ἔ-

ἔαφνα ἀνοίγει τὰ πτερά του καὶ φεύγει πρὸς μὲγαν ἐκπληξίν ὄλων μας καὶ πρὸς μὲγαν ἀπελπισίαν τῆς γάτας, ἡ ὁποία ἐμεινεν εἰς τὰ κρῖνα τοῦ λουτροῦ! Ἀλλὰ ποῦ νάκούσεται διὰ τὸν σκύλον τοῦ θεοῦ τῆς Μεδούσης! Ὁ θεὸς τῆς Μεδούσης ἀγαπᾷ τὸ κινῆσθαι τὸ ἀγαπᾷ ἐπίσης καὶ ὁ σκύλος του. Ἀλλ' ὁ θεὸς τῆς Μεδούσης εἶνε ἀδελφὸς κυνηγός καὶ ἐπιστρέφει πάντοτε μὲ ἀδελφὸν σακουλί. Τέτοιους κυνηγούς δὲν τοὺς ἀγαπᾷ καθόλου ὁ Ἄζωρ. Καὶ ἐπὶ τέλους... μίαν ἡμέραν ἀρνεῖται νάκολούθησιν τὸν κύριόν του εἰς τὸ κυνήγι!

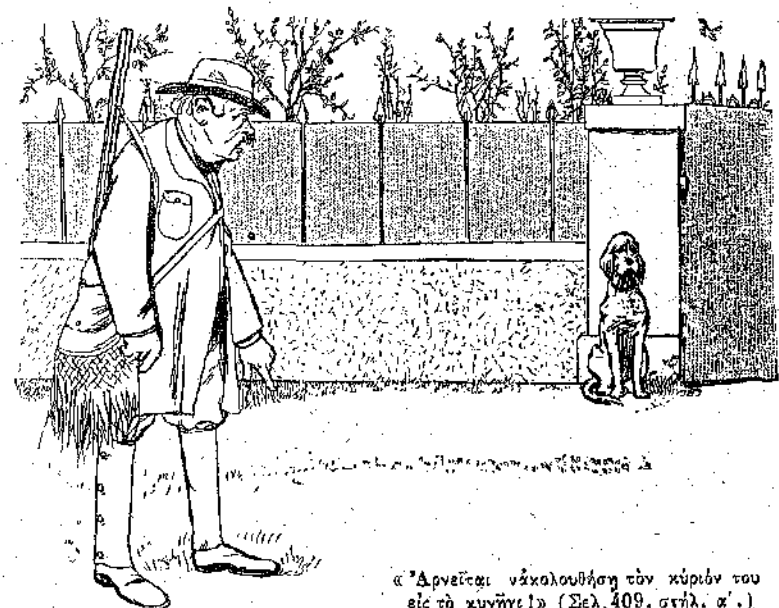
Πολλὰ ὄρακα καὶ περιεργὰ παραδείγματα ἀναφέρουν ἀκόμη: ὁ Αἰγυεὺς, ὁ ὁποῖος ἔχει μίαν γάταν, ποῦ ξεύρει νὰ ἐκδικῆται τοὺς ἐχθρούς της — ἡ Ἀστράτης Κερκιδάς, ἡ ἐπερλαμένη μὲ τὴν εὐφρίαν τοῦ σκύλου της — ὁ Σοφὸς Πιττακὸς ἐπίσης, ἡ Ποιμενὶς τοῦ Πηλίου, ποῦ ἐδάθη μίαν φοράν ἀπὸ βέβαιον κίνδυνον ἐξ αἰτίας τῆς νομισσῆς τῆς ἡμίονου της — τὸ Ἄγγον Μενεξεδάκι τοῦ ὁποῖου ἡ γάτα ἀνοίγει πολλές φορές τὸ ντουλάπι της καὶ της τρώγει τὸ γλυκισμὰ της — ὁ Ἰσθηρινὸς τοῦ Κόσμου, ὁ ὁποῖος θαυμάζει δύο ἵππους, οἱ ὁποῖοι, ἐν ᾧ ἀλώνιζαν μὲ ὄρμην, ἐστάθησαν ἔξαφνα, διὰ νὰ μὴ πατήσουν τὸν ἀνθρώπον, ποῦ εἶχε πέσῃ ἐμπρὸς των — τὸ ἈσπροΠοντικιάκι, ὁ Φλοισβοστοῦ Εὐξείνου, ὁ Βράχος τῆς Κρανῆς, ἡ Καπναλάτις Κούθνου, ἡ Γλυκεῖα Καρδία, ἡ Κατσαρομάλλω, ἡ Πενθοῦσα Καρδία, ἡ Αἰμυνη Μαγεῶτις, ἡ Χαλιμα, ἡ Εὐαγγελία Ἀνδροῦ, καὶ ἄλλοι πολλοί, οἱ ὁποῖοι διηγούνται διάφορα κατορθώματα σκύλων — ὁ Μικρὸς Γυμνασιόπαις, μὲ ἐν ἀνέκδοτον γάτας καὶ ἐν ἄλλο λέοντος, κάπως ἀπίστευτα: — ὁ Βασίλειος τοῦ Κατέργου, ὁ ὁποῖος ὑπεθυμίζει τὸ ἀνέκδοτον τοῦ Δαρείου μὲ τὸν χρομετίδαντα ἵππον — τὸ Ἐρυθρὸν Νέφος, τὸ ὁποῖον διηγείται μᾶλλον παραμῦθι περὶ πιθήκου — ὁ Κυνηγὸς τῆς Σταροῦ ἡθρας, θαυμάζων τὰς μελισσάς, αἱ ὁποῖαι βόσκουν μίλλα μακρὰν τὸν κυψελῶν των, καὶ πάλιν ἐπιστρέφουν εἰς αὐτάς — τὸ Πλοῖον τοῦ Δουναβέως, κατενθουσιασμένον μὲ μίαν κότταν — ἡ Μυστηριώδης Φύσις, μὲ ἀνέκδοτον λέοντος, ἡ Σιωπλὴ Νύξ,

«Ἐκεῖ αἱ ἐλέφαντες ἐκτελοῦν χρέη παραμάνας.» (Σελ. 408, στήλ. 6'.)

ἐνθυμίζουσα τὴν τίγριν τοῦ Νέρωνος καὶ τὸν λέοντα τοῦ Ἀνδροκλέους, καὶ τέλος ἡ Πικρομένη Καραδοῦλα, μὲ μίαν εὐφροσύνην οἰκογένειαν γάτων ἠθέλα νὰ παραθέσῃ μερικὰ ἀποσπάσματα ἀπὸ τὰς ἐπιστολάς αὐτάς, αἱ ὁποῖαι εἶνε τόσον ὄραται, — αἱ περισσότεραι, — ὥστε τὰς ἐδεβάθη καὶ ὁ Ἀνανίας· ἀλλὰ φοβούμενη μήπως ὁ χεῖμαρος τῆς Κυριακῆς παρασύρῃ τὴν ἄλλην ὕλην τοῦ φύλλου, καὶ ἔρχομαι εἰς τὴν ἐπιστολήν τοῦ Ἀύγουστου.

Τὴν παραθέτω ἐδῶ ὀλοκλήρον, καὶ τελειῶνω. Ἀλέγου μερικοὶ ὅτι τὰ ζῷα δὲν ἔχουν λογικόν, ἄλλοι πάλιν τούναντιόν ἐγώ, ἀν' ἐρωτῶσθε, εἴμαι, ἡ μάλλον ἦμην, μὲ τὴν γνώμην καὶ τῶν δύο, καὶ δὲν ἐγνωρίζον τι νάπαντῆσω διὰ τὴν Κυριακὴν, ὅταν ἔξαφνα, ἐν ᾧ ἐκαθήμεν εἰς τὸ γραφεῖόν μου, ἀκούω ἕνα πανδαμῶ-

«Ἀρνεῖται νάκολούθησιν τὸν κύριόν του εἰς τὸ κυνήγι!» (Σελ. 409, στήλ. α'.)

νιον, ἕνα κακὸ, φωνές, Θεέ μου καὶ Κύριέ μου, νὰ ἐξέρχονται ἀπὸ τὸ μαγειρεῖο: Ψιτ!... ψιτ!... ἔξω... ἔξω!... Πετιέμαι τρομαγμένος ἀπὸ τὸ γραφεῖόν μου καὶ, τί νὰ ἰδῶ! Ὡ ὕψιστε! τὴν γάτα τῆς γειτονισσᾶς μας νὰ κρατῆ εἰς τὸ στόμα της ἕνα ψάρι, καὶ ὅπως τὴν ὑπερήτρια μὰς νὰ τὴν κυνηγᾷ μὲ τὸ σκουπόξυλο!... Ἐγώ, — ἰσως θὰ ἐπεριμένε, φίλτάτη μου, νὰ τὴν βοηθήσω εἰς τὴν σύλληψιν τοῦ κλέπτου — ὄχι, ὄχι, δὲν θὰ εἶμαι ἐμπῆκα εἰς τὸ γραφεῖόν μου διὰ νάπαντῆσω εἰς τὴν Κυριακὴν... Ἐγώ, φίλτάτη μου, εἰπέ μου, σὲ παρακαλῶ καὶ σὺ, δὲν ἦτανε ἐξυτην ἡ γάτα, καὶ μάλιστα περισσώτερον ἀπὸ τὴν ὑπερήτρια μὰς, ποῦ τὴν ξεγέλασε καὶ της ἄρπαξε τὸ ψάρι ἐμπρὸς ἀπὸ τὰ μάτια της!... Ἐγώ, τοῦλάχιστον, ἐστὶ νομίζω...

Ἀλλ' αὐτὸ τὸ ἐπεισόδιον δὲν εἶνε, ἔστω, καὶ τόσον ἱκανὸν διὰ νὰ σε πείσῃ. Μοῦ ἔρχεται ἔξω τὸ νοῦ αὐτῆ τῆ στιγμῆ κατὶ ποῦ εἶχα διαβάσῃ, δὲν ἐνθυμοῦμαι ἀκριβῶς ποῦ, δὲν δὴλ. ἕνας σοφὸς καθηγητὴς τῆς Ἀμερικῆς, κατὰθώσε νὰ μάθῃ εἰς τὸ βλῶγόν του... τὸ ἀλλάθῃτο! καὶ ὄχι μόνον αὐτὸ ἀλλὰ καὶ τὴν προσδεθῆν! καὶ ἀκόμη, τὸ σπουδαιότερον... νὰ γράψῃ τὸνομά του ἔξω πινάκα!...

Ὅριστε λοιπὸν, ἕνα ἄλλα μέγιστον πρὸς τὰ ἐμπρός! νὰ γράφουν καὶ νὰ διαβάζουν καὶ τὰ ζῷα! Ἐγώ, πλὴν δὲν μένει ἄλλο, παρὰ νὰ περιμένουν τὸν καιρὸν ποῦ θὰ γράφουν ποιήματα καὶ διηγήματα, ποῦ θὰ διαβάσθουν... καὶ τὴν Διάπλασιν!!... Ἀλήθεια τί ἄστειον!.. χὰ-χὰ! χὰ!... νὰ λαμβάνουν μέρος εἰς τοὺς Διαγωνισμοὺς καὶ νάπαντιὸν εἰς τὰς Κυριακάς... καὶ τὰ γαῖδουράκια!!.. χὰ, χὰ, χὰ!.. Τὸ συλλογίζομαι μόνον καὶ βαδίζω τὴν κοιλά μου ἀπ' τὰ γέλια.

Ἐτὴν εὐτυχισμένην αὐτὴν ἐποχὴν ὅλα θὰ μεταβληθῶν, ἐξ ἀνάγκης πλὴν ἰδοὺ λοιπὸν πῶς φαντάζομαι τὰ ἀποτέλεσμα μίαν Κυριακῆς: Α'. Βραβεῖον: Κύρ-Μέντιος! Β'. Βραβεῖον: Ἄζωρ! Γ'. Βραβεῖον:... Ἡ γάτα τῆς γειτονισσᾶς που ἄρπαξε τὸ ψάρι!... ἈΥΓΕΡΙΝΟΣ

ἐπειδὴ τὰ πλοίαρια θὰ ἔμεναν ἐκεῖ κατ' ἀνάγκην ὀλίγας ἡμέρας διὰ νάνευσουν τὰς προμηθείας των, εἶχε καιρὸν νὰ ἰκανοποιήσῃ τὴν περιέργειάν του.

Οἱ ταξειδιῶται ἀπεβιβάσθησαν καὶ κατέβησαν εἰς τὸν οἰκίσκον, εἰς τὸν ὅποιον εἶχε κατοικήσῃ ὁ λοχίας Μαρσιάλης. Αὐθήμερὸν ἐπεσκέφθησαν τὸν διοικητὴν

συνταξιδιώτας των ! Καὶ μὲ ποῖαν ἐκπληξὴν ἐπανεῖδον τὸν Παῦλον . . . τὸν ἀγαπῆτὸν των Παῦλον εἰς τὴν βραχίονα τοῦ Ἑλλῶκ, μὲ φορέματα γυναικεῖα . . .

— Δὲν μου λέγετε, σὰς παρακαλῶ, διατί ἐμὰ σκαρὰ ὅθι εἶται ;

— Εἶνε ἀπλουστατὸν διότι ὑπανδρεύθη μ' ἐμέ, ἀπεκρίθη ὁ Ἰάκωβος Ἑλλῶκ.

« Χριστωμένη καὶ ὡς ἀγόρι, χαριτωμένη καὶ ὡς κόρη ! » (Σελ. 402, στήλ. α')

ὁ ὁποῖος ἔμαθε μετ' εὐχαριστήσεως δλα τὰ λαβόντα χώραν εἰς Σάντα Ζουάναν, — τόσον τὴν καταστροφὴν τῆς συμμορίας τοῦ Ἀλφανίξ, ὅσον καὶ τὸ εὐτυχὲς πέρας τοῦ ταξειδίου τοῦ ἐπληροφόρησε δὲ διὰ οἱ τρεῖς γεωγράφοι ἐξηκολούθουν νὰ μένουν ἐκεῖ, — ὅποια ἐκπληξίς ! — συζητοῦντες ἀκόμη περὶ τῶν τριῶν ποταμῶν καὶ τόσον ἀσύμφωνοι, ὅσον καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν !

Τῶντι τὴν ἰδίαν ἐσπέραν, οἱ ἐπιβάται τῆς Γαλλινέττας καὶ τῆς Μορρίσκης ἔλαβον τὴν εὐχαριστήσιν νὰ θλίψουν τὰς χεῖρας τῶν τριῶν ἐπιβατῶν τῆς Μαρσιάλης.

Μετὰ πόσης χαρᾶς ὁ κ. Μιγκέλ καὶ οἱ σύντροφοί του ἐδεξιώθησαν τοὺς

— Πῶς ; ὑπανδρεύθητε τὸν Παῦλον Κερμῶρ ; ἀνέκραξεν ὁ κ. Φέλιπ, ἀνοίγων ὑπερμέτρως τοὺς ὀφθαλμούς.

— Ὅχι . . . ἀλλὰ τὴν δεσποινίδα Παυλίαν Κερμῶρ.

— Μπᾶ ! ἡ δεσποινὶς Παυλίνα Κερμῶρ . . . εἶπεν ὁ κ. Μεγκέλ.

— Εἶνε ἀδελφὴ τοῦ Παύλου, ἀπήντησε γελῶν ὁ Γερμανὸς Πατέρν.

Βλέπετε πόσον τοῦ ἐμοιάζει ;

Τέλος τὰ πράγματα ἐξηγήθησαν, καὶ οἱ νεόνυμφοι ἐδέχθησαν τὰ θερμὰ συγχαρητήρια τῶν τριῶν φίλων των.

— Καὶ ὁ Ὅρενόκος ; . . . ἠρώτησεν ὁ Πατέρν, εὐρίσκειται ἀκόμη εἰς τὴν θέσιν του ;

— Ἐννοεῖται ! ἀπεκρίθη ὁ κύριος Μιγκέλ.

— Εἶνε αὐτὸς λοιπὸν τοῦ ὁποῖου τὰ ὕδατα ἔφεραν τὰ πλοίαριά μας μέχρι τῆς Σιέρρα - Παρίμας ;

Εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην, τὰ πρόσωπα τῶν κ.κ. Φέλιπ καὶ Βαρνίνα ἐσκυθράπασαν, οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν ἐξέπεμψαν ἀστράπας — προμήνυμα καταγίθους, — καὶ ἡ συζήτησις ἤρχισεν . . . Ὅχι δὲν ἦσαν σύμφωνοι, δὲν θὰ ἐσυμφωνοῦσαν ποτὲ ὁ Ἀταβαστὴς μὲ τὸν Γουαδιάρη ! Καὶ διὰ νὰ μὴν ὑποχωρήσῃ ὁ εἰς ἀπέναντι τοῦ ἄλλου, θὰ ἦσαν πρόθυμοι νὰ διακαιώσουν τὸν κ. Μιγκέλ καὶ νὰ δώσουν τὴν νίκην εἰς τὸν Ὅρενόκον.

— Ἀπαντήσατε εἰς τοῦτο κύριε, ἀνέκραξεν ὁ κ. Βαρνίνας καὶ ἀρηθῆτε ἀν-

τολμάτε, ὅτι ὁ Γουαδιάρης δὲν ἐσημειώθη πολλάκις ὑπὸ τὸ ζῆγμα τοῦ Ὅρενόκου εἰς τὰ ἔργα γεωγράφων.

— Ἀμαθεστέρων ἀπὸ σᾶς, κύριε! διέκοψεν ὁ κ. Φέλιπ.

Βλέπετε, ὅτι ἡ συζήτησις ἐξέτραχύνετο εὐθὺς ἀπὸ τὰς ὀλίγας λέξεις. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἦτο παράδοξον, ἀφ' οὗ καθ' ἐκάστην, ἀπὸ πρωίας μέχρι νυκτὸς, οἱ ἀντίπαλοι δὲν ἔκαμνον ἄλλο παρά νὰ συζητοῦν.

— Τοῦ νὰ ἔχη τὰς πηγὰς τοῦ εἰς τὴν Σιέρρα Σουμαπαξ τῆς Κολομβίας, ὑπέλαβεν ὁ κ. Βαρνίνας, εἶνε ἀπέριτος ἐπιμώτερον ἀπὸ τὸ νὰ πηγάξῃ . . . τίς οἶδεν ἀπὸ ποῦ ;

— Τίς οἶδεν ἀπὸ ποῦ ! ἀντέειπε ζωηρῶς ὁ κ. Φέλιπ. Πῶς τολμάτε, κύριε, νὰ μεταχειρίζεσθε τοιαύτας ἐκφράσεις ὅταν πρόκειται περὶ τοῦ Ἀταβάτου, ὁ ὁποῖος καταβαίνει ἀπὸ τὰς πεδιάδας τοῦ Ρίου Νέγκρου ; . . .

— Ἀλλὰ τὰ ὕδατα τοῦ Ἀταβάτου σᾶς, κύριε Φέλιπ, εἶνε μελανὰ, καὶ οὕτε κατορθῶνουν νὰναμιχθῶν μὲ τὰ ὕδατα τοῦ Ὅρενόκου !

— Ἀλλὰ τὰ ὕδατα τοῦ Γουαδιάρη σᾶς εἶνε ὑποκίτρινα, καὶ οὕτε τα διακρίνετε πλέον ἅμα περάσετε τὸν Ἅγιον Φερνάνδον !

— Ἀλλὰ ὁ Γουαδιάρης μου, κύριε Φέλιπ, εἶνε ποταμὸς κροκοδείλων ἔχει μυριάδας ὄκως ὁ Ὅρενόκος. ἐνῶ ὁ Ἀταβάτος ἔχει ὀλιγοδιδέλου μικρὰ καὶ ἀσήμαντα φαράκια, μαῦρα σὰν κι' αὐτόν ! Ἐπειτα στείλατε πλοῖα εἰς τὸν Ἀταβάτον σᾶς, κύριε Φέλιπ, καὶ θὰ ἴδῃτε πόσον θὰ προχωρήσουν . . . ἐν' ᾧ τὰ πλοῖα τοῦ Γουαδιάρη τὸν ἀναπλέουν εἰς διάστημα χιλίων μιλίων καὶ ἀκόμη περισσότερον !

— Τί σημαίνει αὐτό ; Το βέβαιον εἶνε, ὅτι εἴμεθα ὁ ὕδρογραφικὸς δεσμὸς μεταξὺ Ἀμαζονίας καὶ Βενεζουέλας.

— Καὶ ἡμεῖς μεταξὺ Βενεζουέλας καὶ Κολομβίας !

— Ὅχι δὲ ! διὰ τὴν συγκοινωνίαν αὐτὴν μήπως δὲν ἔχετε τὸν Ἀπούρη ;

— Καὶ σᾶς . . . μήπως δὲν ἔχετε τὸν Κασσικιάρη ;

— Ὁ Γουαδιάρης σᾶς δὲν ἔχει οὔτε χελῶνας !

— Ὁ Ἀταβάτος σᾶς δὲν ἔχει οὔτε κουνουπίτια !

— Ἐπὶ τέλους ὁ Γουαδιάρης χύνεται εἰς τὸν Ἀταβάτον . . . κ' ἐδῶ μάλιστα . . . κατὰ τὴν γνώμην ἄλλου τοῦ κόσμου.

— Ὅχι ! ὁ Ἀταβάτος χύνεται εἰς τὸν Γουαδιάρη ! . . . Αὐτὸ ἔλοι οἱ τιμιοὶ ἀνθρωπαῖ !

Ἐν ᾧ ἀντιηλλάσσοντο οἱ μῦθοι οὗτοι ὁ κ. Μιγκέλ ἐξηκολούθει νὰ μειδιᾷ, ἀφίπων ἡσυχῶς τὸν Ὅρενόκον νὰ ρεῖ ἀπὸ τῆς Σιέρρας Παρίμας, νὰ διανύῃ τὰ διαχιλία καὶ πενταχόσια χιλιόμετρα του,

καὶ νὰ χύνεται διὰ πενήτηντα βραχιόνων εἰς τὸν Ἀτλαντικόν . . .

Ἐν τούτοις αἱ προετοιμασίαι ἐπροχώρουν. Τὰ πλοίαρια, ἐπιθεωρηθέντα, ἐπισκευασθέντα ἐφοδιασθέντα μὲ τρόφιμα ἦσαν ἔτοιμα πρὸς ἀπόπλουν διὰ τὴν 9 Ἰανουαρίου.

Ὁ Ἰάκωβος καὶ ἡ Παυλίνα Ἑλλῶκ ἐγραψαν τότε πρὸς τὸν πατέρα των ἐπιτολήν, εἰς τὴν ὁποίαν δὲν ἐλησμόνησαν νὰναφέρουν οὔτε τὸν λοχίαν Μαρσιάλην οὔτε τὸν μικρὸν Ἰνδόν. Ἡ ἐπιστολὴ αὐτὴ θὰ ἐφθάνεν εἰς Σάντα - Ζουάναν διὰ τινος τῶν ἐμπόρων, οἱ ὅποιοι συνήθως ἀναπλέουν τὸν ποταμὸν περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς βροχερᾶς ἐποχῆς.

Τὴν παρκομὴν τῆς ἀναχωρήσεως, οἱ ταξειδιῶται μετέβησαν τελευταίαν φορὰν εἰς τοῦ διοικητοῦ. Κατὰ τὴν ἐσπερίδα ταύτην ἐγένετο ἀναχωρῆσις, καὶ ἡ ὕδρογραφικὴ συζήτησις δὲν ἐπανελήθη. Ὅχι ὅτι εἶχεν ἐξαντληθῆ, ἀλλ' οἱ συζητηταὶ εἶχον ἐμπρὸς τῶν μῆνας καὶ εἴη διὰ νὰ τὴν ἐξακολουθήσουν.

— Λοιπὸν, κύριε Μιγκέλ, ἠρώτησεν ἡ Παυλίνα, ἡ Μαρσιάλης σᾶς δὲν θὰ συνοδεύσῃ τὴν Γαλλινέτταν καὶ τὴν Μορρίσκην ;

— Καθὼς φαίνεται, ὄχι, κυρία μου, ἀπήντησεν ὁ κ. Μιγκέλ, ἀρκετὰ στενωχωρημένος ἄλλως τε, διότι θὰ παρετέγητο ἡ διανομή του παρὰ τὴν συμβολὴν τοῦ Γουαδιάρη καὶ τοῦ Ἀταβάτου.

— Ἐχομεν νὰ καθαρίσωμεν ἀκόμη μερικὰ σπουδαῖα σημεῖα . . . ἐδήλωσεν ὁ κ. Βαρνίνας.

— Καὶ νὰ κάμωμεν ἐρεύνας . . . προσέθεσεν ὁ Φέλιπ.

— Τότε λοιπὸν καλὴν ἐντάμωσιν, κύριοι . . . εἶπεν ὁ Ἰάκωβος Ἑλλῶκ.

— Καλὴν ἀντάμωσιν ; . . . ἠρώτησεν ὁ Μιγκέλ.

— Μάλιστα . . . ἀπεκρίθη ὁ Γερμανὸς Πατέρν . . . εἰς τὸν Ἅγιον Φερνάνδον . . . ὅταν θὰ ξαναπεράσωμεν . . . μετὰ ἕξ μῆνας . . . διότι δὲν εἶνε πιθανόν ὅτι θὰ ἔχη τελεῖσθαι τὸ ἀτελείωτον ζήτημα τοῦ Ὅρενόκου . . .

Τὴν ἐπαύριον, 9 Ἰανουαρίου, οἱ ταξειδιῶται, ἀποχαιρετίσαντες τὸν διοικητὴν, τὸν κ. Μιγκέλ καὶ τοὺς συντρόφους του, ἐπεβιβάσθησαν, καὶ τὰ πλοίαρια, παρασυρόμενα ὑπὸ τοῦ ρεύματος τοῦ ποταμοῦ, — Ὅρενόκου, Γουαδιάρη ἢ Ἀταβάτου, ἀδιάφορον ! — ἀπεμάκρυνθησαν μὲ μεγάλην ταχύτητα.

Μετὰ μίαν ὥραν, ἡ Παυλίνα ἐπανεῖδε τὸ μέρος, ὅπου τὰ πλοίαρια εἶχον ναυαγήσῃ, τὴν θέσιν ἀκριβῶς ὅπου ὁ Ἰάκωβος Ἑλλῶκ τὴν εἶχε σώσῃ μὲ κίνδυνον τῆς ἰδίας του ζωῆς, κατὰ τὸν τρομερὸν ἐκείνον σομπάσκον.

— Ναί, Παυλίνα μου . . . εἶπεν ὁ Ἰάκωβος, ἐδῶ ἦτο . . .

— Καὶ ἐδῶ, Ἰακωβέ μου, σοῦ ἦλθεν

ἡ ἰδέα νὰ μὴν ἐγκαταλείψῃς τὸν ἀγαπῆτὸν σου Παῦλον . . . νὰ τον συνοδεύσῃς μέχρι τέλους . . .

— Καὶ ποῖος δὲν ἔμεινεν εὐχαριστημένος ; . . . ἀνέκραξεν ὁ Γερμανὸς Πατέρν. Ἀ, ὁ λοχίας Μαρσιάλης ! Βέβαια δὲν ἦτο καθόλου εὐχαριστημένος ὁ θεὸς τοῦ ἀνεψιοῦ του !

Τὰς ἀκολουθοῦσας ἡμέρας, τὰ πλοίαρια, βοηθούμενα ὑπὸ τοῦ ἀνέμου, διήνυσαν μεγάλα διαστήματα εἰς ὀλίγον σχετικῶς χρόνον διήλθον χωρὶς πᾶσιν δυσκολίαν τα στανὰ τῆς Ἀτούρης, ἀντιπαρῆλθον τὸ στόμιον τοῦ Μέτα, ἀφῆκαν ὅπισθεν τὴν

ποῖαν ἀγαλλίασιν εὐκρινῆ τοὺς συνετάχῃ σου Παῦλον . . . νὰ τον συνοδεύσῃς μέχρι τέλους . . .

Εἰς τὴν Οὐρβάναν, τὰ πλοίαρια ἀνεύεωσαν τὰς προμηθείας των διὰ τὸ ὑπολοιπὸν τοῦ ταξειδίου.

— Θυμᾶσθε ἐδῶ τὴν χελῶνας ; ἀνέκραξεν ὁ Γερμανὸς Πατέρν. Χιλιάδες χιλιάδων ! . . .

— Εἰς τὸ χωρίον αὐτὸ συνητήθημεν διὰ πρώτην φορὰν, κύριε Πατέρν, εἶπεν ἡ Παυλίνα.

« Καὶ ποῖος δὲν ἔμεινεν εὐχαριστημένος ; . . . ἀνέκραξεν ὁ Γερμανὸς Πατέρν. » (Σελ. 413 στήλ. β')

πολίτην Καρίβην καὶ ἐφθασαν εἰς τὴν Τίγγραν, τὸ κτήμα τοῦ κ. Μιρμαλά. Ἐδῶ οἱ ταξειδιῶται ἐξεπλήρωσαν τὴν ὑπόσχεσίν των, καὶ ἀπεβιβάσθησαν ἐπιλοξενήθησαν ἐπὶ εἰκοσιτέσσαρας ὥρας ὑπὸ τοῦ λαμπροῦ τούτου ἀνθρώπου. Καὶ με

— Χάρῃ εἰς τὰ καλά ἐστραχόδεσμα, πρὸς τὰ ὅποια πρέπει νὰ εἴμεθα εὐγνώμονες, εἶπεν ὁ Ἰάκωβος Ἑλλῶκ.

— Βεβαίως ! καὶ θὰ τοὺς δαίξωμεν τὴν εὐγνωμοσύνην μας, τρώγοντες τα μετὰ πολλὴν ὄρεξιν ! προσέθεσεν ὁ Πατέρν.

